

Komentarz egzegetyczny do tekstu J 21,1-14

Pierwsza niedziela po Wielkanocy / Quasimodogeniti – 23 kwietnia 2017

Tłumaczenie:

¹ Potem znowu ukazał się Jezus uczniom nad Morzem Tyberiadzkim, a ukazał się w taki sposób:
² Byli razem Szymon Piotr, Tomasz zwany Bliźniakiem, Natanael z Kany Galilejskiej, synowie Zebedeusza oraz dwaj inni z Jego uczniów.³ Powiedział do nich Szymon Piotr: Idę łowić ryby. Powiedzieli mu: Pójdziemy i my z tobą. Wyszli więc i wsiedli do łodzi, ale tej nocy nic nie złowili.
⁴ A gdy ranek zaświtał, Jezus stanął na brzegu. Jednakże uczniowie nie wiedzieli, że to był Jezus.
⁵ A Jezus powiedział do nich: Dzieci, czy macie coś do jedzenia? Odpowiedzieli Mu: Nie.
⁶ On powiedział do nich: «Zarzućcie sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie». Zarzucili więc i z powodu mnóstwa ryb nie mogli jej wyciągnąć.⁷ Powiedział więc do Piotra ów uczeń, którego Jezus miłował: «To jest Pan!» Szymon Piotr, usłyszawszy, że to jest Pan, przywdział na siebie wierzchnią szatę – był bowiem prawie nagi – i rzucił się w pław do jeziora.
⁸ Pozostali uczniowie przy płynęli łódką, ciągnąc za sobą sieć z rybami. Od brzegu bowiem nie było daleko – tylko około dwustu łokci.⁹ A kiedy zeszli na ląd, ujrzeli rozłożone ognisko, a na nim ułożoną rybę oraz chleb.¹⁰ Powiedział im Jezus: «Przynieście jeszcze z ryb, które teraz złowiliście». ¹¹ Poszedł Szymon Piotr i wyciągnął na brzeg sieć pełną wielkich ryb w liczbie stu pięćdziesięciu trzech, a pomimo tak wielkiej ilości sieć nie rozerwała się.
¹² Powiedział do nich Jezus: «Chodźcie, posilcie się!» Żaden z uczniów nie odważył się zadać Mu pytania: «Kto Ty jesteś?», bo wiedzieli, że to jest Pan.¹³ A Jezus przyszedł, wziął chleb i podał im – podobnie i rybę.¹⁴ To był już trzeci raz Jezus ukazał się uczniom po tym jak zmartwychwstał.

Uwagi:

Najważniejsze rękopisy Nowego Testamentu nie przekazują tu istotnych wariantów tekstowych, które miałyby wpływ na interpretację tekstu. Różnice dotyczą kolejności słów w wierszu 1., a część różnic ma znaczenie wyłącznie gramatyczne. Jedyne drugorzędne i trzeciorzędne rękopisy Nowego Testamentu przekazują pewne warianty. Np. w wierszu 4. większość rękopisów stosuje lekcję „Jezus stanął do brzegu”, część natomiast poprawia to na „Jezus stanął na brzegu”.

Kontekst/Forma/Struktura:

To było trzecie ukazanie się Jezusa po zmartwychwstaniu, które miało się odbyć nad Morzem Tyberiadzkim, w Galilei. Uczestniczyło w nim siedmiu uczniów. Egzegeci zauważają pewne podobieństwa J 21,1-14 do cudownego połowu ryb z Łk 5,1-11

oraz do spotkania uczniów z Jezusem przy posiłku w Łk 24,13-25. Brak jednak jednomyślności jeżeli chodzi o odtworzenie pierwotnej tradycji i procesu redakcyjnego.

Komentarz:

w.1

Zmartwychwstały Jezus objawił się uczniom nad Morzem Tyberiadzkim. Pozostałe opisy mówią tylko o ukazywaniu się zmartwychwstałego w Jerozolimie.

w.2

Z wiersza 2. wynika, że siedmiu uczniów poszło łowić ryby. Większość z nich pojawia się w pierwszym rozdziale Ewangelii Jana, w opisie powołania pierwszych uczniów. Jednym z siedmiu jest autor czwartej Ewangelii, zasygnalizowanie, że był obecny przy opisywanym wydarzeniu ma zapewne przekonać czytelnika, że to, co opisuje jest wiarygodne.

w.3

Apostołowie postanawiają wrócić do zawodu, którym zajmowali się zanim zostali powołani przez Chrystusa. Może to oznaczać pewien kryzys, jakiemu przynajmniej część apostołów uległa i ich niewiarę, co do swego powołania otrzymanego od Chrystusa. Nie można wykluczyć i takiej sytuacji, że siedmiu apostołów było rybakami, pozostali czterej mieli inne zawody i być może również do nich wrócili. Liczba siedem może jednak nie być przypadkową, wszak odgrywa pewną rolę w czwartej Ewangelii (opisuje siedem cudów Jezusa) i być może pełni rolę symboliczną, z następującą wymową – wszyscy apostołowie porzucili swe powołanie i wrócili do swoich zawodów.

w.4

Jezus zjawia się na brzegu o wczesnej porze dnia. O tej samej porze ukazał się Marii Magdalenie przy pustym grobie.

w.5

Jezus zwraca się do swoich uczniów przy pomocy terminu „dzieci”, czego nie znajdujemy we wcześniejszych rozdziałach Ewangelii Jana. Być może była to pierwsza sytuacja, gdy Jezus w ten sposób zwrócił się do swoich uczniów. Dziecko oznacza człowieka jeszcze niedojrzałego, osobę, którą należy kierować i opiekować się, wykarmić, osobę, za którą należy podejmować odpowiedzialne decyzje, w tym decyzje dotyczące jej przyszłości. Być może była to reakcja ze strony Jezusa na ich decyzję powrotu do swego wcześniejszego zawodu.

Możliwą jest i taka sytuacja, że Jezus celowo zwrócił się do swoich uczniów w sposób, w jaki nigdy przedtem tego nie czynił, po to aby nie zostać przez nich rozpoznany.

w.6

Jezus polecił, by zarzucili sieć po prawej stronie. Sugeruje to, że uczniowie przez cały czas zarzucali sieć po niewłaściwej stronie i robili to przez całą noc. Oznaczać to może chrześcijan, którzy wkładają wiele wysiłku i pracy dla swego Kościoła,

ale cały ten wysiłek nie przynosi efektu, idzie na marne, bo jest kierowany nie tam, gdzie trzeba. Może to oznaczać np. prowadzenie działalności misyjnej w miejscu, do którego Pan nie powołał. Człowiek często sam wybiera miejsce albo sposób pracy na „niwie Pańskiej” bez skonsultowania tego z Bogiem i oznacza to zwykle marnotrawienie energii. Gdy jednak człowiek postępuje zgodnie z wolą Bożą efekt przekracza najśmielsze oczekiwania.

w.7

Aż do tej chwili żaden z uczniów nie rozpoznał kim jest człowiek stojący na brzegu. Cudowny połów sprawił, że przynajmniej jeden z nich – uczeń umiłowany – rozpoznał Chrystusa. Pozostali wciąż nie domyślali się z kim mająco czynienia. Uczeń umiłowany podzielił się swoim odkryciem z Piotrem, który natychmiast zostawił wszystko, rzucił się do wody, po to tylko aby szybciej dotrzeć do swego mistrza.

w.8

Hilary z Poitiers twierdził, że wyciągnięcie sieci na brzeg oznacza wyjście z synagogi i oddzielenie chrześcijaństwa od judaizmu. Inni wskazują, że może to oznaczać przekroczenie dotychczasowych uwarunkowań kulturowych. Warto jednak zwrócić uwagę na przypowieść Jezusa z Mt 13,47 o sieci zarzuconej w morze i zagarniającej liczne ryby. Zadaniem apostołów jest łowienie dusz ludzkich dla Chrystusa.

w.9

Po przybyciu na ląd zobaczyli rybę na ognisku oraz chleb. Słowo „ognisko” występuje w Ewangelii Jana tylko dwukrotnie (18,16; 21,9). Po raz pierwszy ognisko pojawia się w kontekście zaparcia się Piotra na dziedzińcu arcykapłana. Ognisko w kontekście nieudanego połowu może oznaczać, że uczniowie wyruszając na połów powtarzają niejako akt Piotra.

w.10

Jezus poleca, by donieść nieco z ryb przed chwilą złowionych. Scena ta podkreśla ludzki charakter zmartwychwstałego Jezusa. Zapewne to On sam przygotował owe ryby z ogniska, ale było ich za mało dla ośmiu osób. Teoretycznie mógł rozmnożyć je cudownie, ale Jezus korzysta z naturalnych darów, gdy są dostępne i nie czyni cudów, gdy nie jest to niezbędne.

w.11

Piotr wyciągnął sieć na brzeg. W całej historii egzegezy głowiono się, co może znaczyć 153 ryb. Jedno z zaproponowanych wyjaśnień wskazuje, że jest to liczba czytań w liturgii w ciągu trzech lat po odliczeniu niedzieli wielkanocnej. Tym samym 153 ryby miałyby oznaczać pokarm duchowy dostarczany wiernym podczas czytań w Kościele. Niektórzy egzegeci próbowali wyjaśnić, co oznacza, iż właśnie Piotr wyciągnął sieć na brzeg. Jednak ich interpretacje nie są przekonujące (Piotr miałby symbolizować Ewangelie synoptyczne).

w.12

Jezus zaprasza uczniów do posiłku. Podczas swej działalności Jezus wielokrotnie podkreślał, że najważniejszy jest pokarm duchowy i tylko dzięki niemu człowiek może żyć wiecznie, a życie wieczne jest ważniejsze od doczesnego. Pomimo, iż Jezus dokonywał cudów cudownego rozmnożenia chleba i ryby, to jednak podkreślał, iż nie to jest najważniejsze. Tutaj jednak w zakończeniu Ewangelii Jana posiłek doczesny znalazł się w centrum uwagi.

Posiłek jest rzeczą niezbędną, aby człowiek żył, przywołanie go w zakończeniu Ewangelii wskazuje, że potrzeb doczesnych również nie należy zaniedbywać. Z kolei Jezus przy posiłku staje się bardziej ludzki, jest człowiekiem z krwi i kości.

w.13

Chleb i ryba raczej nie oznaczają odniesienia do eucharystii, chleb i wino pojawiają się już w Ewangelii Jana w opisie cudu nakarmienia pięciu tysięcy (J 6,1-15).

w.14

Wers nawiązuje do początku perykopy i wyjaśnia, że było to trzecie objawienie Jezusa apostołom po zmartwychwstaniu. Autor czwartej Ewangelii czasem informuje, że Jezus czegoś dokonał po raz drugi albo trzeci. W J 4,54 informuje czytelnika, że uzdrowienie syna dworzanina było drugim cudem dokonany przez Jezusa po powrocie z Judei do Galilei. Stwarza to wrażenie, że autor był świadkiem naocznych opisywanych wydarzeń.

Podsumowanie:

Nie wiadomo, co ma symbolizować 153 ryb, nie wiadomo dlaczego tylko siedmiu uczniów spotkało się z Jezusem. Nie wiadomo też jakie ma znaczenie posiłek ofiarowany przez Jezusa apostołom. Na pytania te współczesna egzegeza nie potrafi jednoznacznie odpowiedzieć. Ewangelia nie kończy się jednak posiłkiem, po posiłku następuje rozmowa duszpasterska Jezusa z Piotrem.

Autor: Leszek Jańczuk